

1774.

1. Mix, Melchior Francisus : De quaestionibus medico legalibus ex chirurgia declarandis.
2. Henne, Paul. Christoph, Decanus ordinis Sutorum . . .
Solemnia inauguralia ad. Ferd. Christ. Francis; Puzel-
schell. — ind'ent simulque nonnulla, de patre,
sponsus studiorum collationi subijciende, praemittit.
3. Henne, Paul. Christoph, Decanus ordinis Sutorum . . .
Solemnia inauguralia Franci Plauri Binschle
— ind'ent simulque nonnulla, de mutuo a colle-
gis et corporibus contracto, praemittit.
4. Henne, Paul. Christoph: An creditores in concursu
conductionem debitoris, qui bonis cessit, continuare
teneantur.
5. Turin, Valens Ignat: De fidei possessore.

1775.

1. Hemmannus, Augustinus Inuestro Romano: An paucæ capitales in attentato furto qualificato locum habeat? 2
2. Schorch, Hieronym. Sivericus, Facult. juridicæ Decanus . . . Solemnis inaugurationis . . . Augustini Inuestri Rom. Hemmanni . . . indicit simulque an hodie sola lites contestatis malam fidem semper inducat? præmittit? 1
3. Turin, Adam Synalius, Facult. juridicæ Decanus: lectio benevolæ s. p. d. (ad dissertationem ineng. Christi Johri Groeningeri invitata). 2
4. Turin, Adam Synalius: de aestimatione quanti plurimum. 3

1776.

1. Daering, Fridericus Ludovicus: De quadruplici legis virtute. 4
2. Henne, Andreæ Christoph: De rapta sponsæ

3. Henne, Rud. Christoph, Decanus et Dicus Letoramus
... solennia inauguralia ... Friderici Guibelmus
Ingelhardt ... indicit simulque nonnulla de
haereditatis divisione ambiguo vicem sustinente
praemittit -

1777.

1. Henne, Rud. Christoph, Decanus et Dicus Letoramus
... solennia inauguralia d. Theobaldi Augusti
Ziegler ... indicit simulque nonnulla de venia
poenarum in delicta statutarum praemittit.

2. Henne, Rudolph Christoph: De testamento publico per
repetitionem ab actis vel sermibus principis rupto.

3. Henne, Rud. Christ: De modo finiendi aetatis curam,
per impetratam veniam.

4. Schorch, Hieronymus Fridericus, Fac. juridicae Decanus:
... solennia inauguralia ... d. Samuel Gotofred.

Baumwisteri indicit.

5 Schorch, Christian Frider. Immanuel: Num vasallus
de feudo in Lusacia superiore per ultimam
voluntatem disponens precise proximitatem
gratuo observare teneatur?

1778.

1. Henne, August. Christ., Decanus ordinis Saxonum
... sollemnia inauguralia ... Caroli Diemena
ni ... indicit simulque nonnulla de constitutione
emblicis vna d'horis suspensives et resolutives
praemittit.

2. Henne, Aug. Christ.: De exceptione ad jus Sertii
pertinente plane inutili.

1779.

1. Dietrich, Carl. Frid., Dec. Ord. Sert. ... sollemnia inaug.
Dr. Franc. Philippi Franck ... indicit simulque nonnulla de
systemate ecclesiae cath. et protestantium praemittit.

1779

1. Franck, Franciscus Philippus: Synopsis juris eccl^{ie}
ecclesiastici publici et privati
2. Henne, Paul. Christoph. . . . solennia inauguralia
. . . . D. Rudolph Christoph Bader . . . indicit
simulque nonnulla de inventariis procediarum
procedunt.
4. Henne, Paul. Christoph. . . . solennia inauguralia
. . . . D. Rudolph Christoph Bader . . . indicit
simulque nonnulla
5. Henne, Rudolph Christoph: De jure mariti circa
alienationem Totis
6. Henne, Rudolph Christoph: De legitime confecti
verum hereditariam inventariis proacipuis
effectibus.

1780.

Vorsing, Fidericus Ludovicus: Ita uxor beneficiis
muliebribus iuretur post mortem ejus debita
suscipiens?

1781.

1. Reintard, Adam Frid. Christian: De finibus regundis
2. Schorch, Hieron. Fideric... sollemnia inauguralia
-- Dr. Christiani Guilielmi Wehren -- indicit
simulque quaesdam de feudis marchionum Bran-
denburg. Sanguen burggrauorum Norimberg. et
Austria, occasione pacis norimberg. Tescheuris
3. Schorch, Hieron. Fideric... sollemnia inau-
guralia... Dr. Adam Frid. Christ. Reintard --
indicit, simulque quaestionem: de tempore, quo apud
Romanos infantum expositio neque licita

esse desit, ex Taciti de morib. Germanorum
Cap. XIX. illustrat.

4^a Wehn, Christ. Laet. : Programma, quo jus
pensionis non juris in re numerum habendum
esse arguit.

4^b Wehn, Christianus Laet. : Natione Pau-
liana.

1776, 2
AA 4
DISSERTATIO IVRIDICA INAVGVRALIS

DE

RAPTIV SPONSAE,

QVAM

ANNVENTE ILLVSTRI ICTORVM SENATV

IN ALMA AC PERANTIQVA ELECTORALI
ACADEMIA ERFVRTENSI

PRAESIDE

FACVLTATIS IVRIDICAE DECANO,

DN. RVDOLPH. CHRISTOPH.
HENNE, ICTO,

EMINENTISSIMI AC CELSISSIMI PRINCIPIS ELECTORIS MCGVNTINI
CONSILIARIO REGIMINIS, FACVLTATIS IVRIDICAE ET IVDICII PRO-
VINCIALIS ADSESSORE, CODICIS ET IVRIS FEVDALIS
PROFESSORE PVBLICO ORDINARIO,

PRO GRADV DOCTORIS

IN VTROQVE IVRE LEGITIME CONSEQVENDO,

IN AVDITORIO IVRIDICO COLLEGII ANSELMINI

DIE XVI. OCT. MDCCLXXVI. H. C.

PVBLICO ERVDITORVM EXAMINI

SVBMITTET,

AVCTOR

FRIDERICVS GVILIELMVS ENGELHARDT,
SVEVOFVRTENSIS FRANCVS.

ERFORDIAE, STANNO HENRICI RVDOLPHI NONNE,
ACADEMIAE A TYPIS.

DISSERTATIO MEDICA DE VULNERIBUS

DE

RAPPTV SPONSALAE

QUAM

IN ALMA MATERIA UNIVERSITATE
SCIENTIARUM HALLENSI

PRAESIDI

MD. KARLOTT. CHRISTOPH.

HEINRICH.

RECTORI
UNIVERSITATIS
HALLENSI

IN VULNERIBUS

RECTORI
UNIVERSITATIS
HALLENSI

RECTORI
UNIVERSITATIS
HALLENSI

RECTORI
UNIVERSITATIS
HALLENSI

DISSERTATIO INAUGVRALIS IVRIDICA

DE

RAPTŪ SPONSAE.

§. I.

De raptu sponsae dum hoc specimine acturi sumus ante omnia generalia quaedam de natura delicti huius, eiusque poenis praemittere necesse erit, ut eo facilius ad thema propositum applicatio succedere possit.

A

§. II.

§. II.

Est itaque *Raptus* (Frauen-Raub, Entführung, veteribus Germanis *Notnunft* 1) dictus) abductio de loco in locum personae honestae voluntati ipsius aut eorum, quorum potestati subest, aduersa, animo libidinem explendi facta. 2) Alii addunt etiam : vel matrimonii iungendi causa facta. 3)

1) HALTAVS in Glossar. sub h. voce.

2) l. vn. C. de Raptu Virg. C. C. C. art. 118. ill. KOCH in Instit. iur. Crim., §. 360.

3) vide ROGER. Disputat. de vniu. iure P. I. p. 1033, n. 65, COLLEG. ARGENTORAT., Lib. 48. t. 5. §. 27.

§. III.

Ex hac definitione statim patet, quid sentiendum sit de quaestione: an in *volentem* raptus committatur? nempe femina, quae rapitur, vel sui iuris est, vel non. In primo casu quaestio neganda est, quidquid contra dicat LYNCKERVS. 1) & Anton. MATTHAEI 2), modo voluntas eius fuit libera & dolosis artibus non elicitā. Nam etsi sine nostra distinctione Imp. Iustinianus in l. vn. §. 2. de raptu Virg. generaliter & absclisse dicat: *sive volentibus sive nolentibus virginibus tale facinus fuerit perpetratum*; tamen non solum antecedentia legis verba: *oportet etenim vt quicumque uxorem ducere voluerit — parentes vel alios quos decet, petat, vt cum eorum voluntate fiat legitimum connubium*, item consequentia verba: *nisi*

nisi etenim eam sollicitauerit, nisi odiosis artibus circumuenerit, non faciet eam velle in tantum dedecus sese prodere PARENTIBVS, QVORVM MAXIME VINDICTAE INTERERAT, si patientiam praebuerint ac dolorem remiserint, deportatione plectendis, sed & l. 1. C. Theodos. de Raptu Virg. ex qua suam constitutionem maxima ex parte Iustinianus desumpsit, euincunt, ea verba Iustiniani referri debere ad casum, quo volens puella inuitis & insciis parentibus rapitur. Ita enim haec lex inquit: si quis nihil cum parentibus puellae ante depectus inuitam eam rapuerit, vel volentem (sub eadem circumstantia i. e. insciis & inuitis parentibus) abduxerit. Certe eodem modo legem Iustiniani accepit, suamque fecit CAROLVS V. in constitutione Crim. art. 118. vbi verba haec sunt: Darum mag der Vhemann oder Vater, ohnangesehen ob die Ehefrau oder Jungfrau ihren Willen dazu giebt, peinlich klagen, quibus verbis sublatum discrimen inuitae & volentis mulieris aperte restringitur ad casum, quo mulier sui iuris non est, sed vel in potestate maritali vel patria degit. Quae cum ita sint, persuasum etiam nobis est, verba in lege Iustiniani: Si enim ipsi raptores metu vel atrocitate poenae ab huiusmodi facinore se temperauerint, nulli mulieri siue volenti siue nolenti peccandi locus relinquetur, quia hoc ipsum velle mulierum ab insidiis nequissimi hominis, qui meditatur rapinam, inducitur, ex quibus Interpretes recte colligunt: volentem feminam praesumi seductam artibus fraudulentis raptoris, nisi is contrarium ostendere paratus sit, cum alias dolus non praesumatur 3), restringendum esse ad casum, quo femina, quae sui iuris non est, rapitur. Consequenter in casu, quo femina sui iuris est, & volens abducta est, non

A 2 haec

haec praesumptio contra raptorem locum habet, sed regulae: dolus non praesumitur, infistimus, saltim tali casu vel maxime res ad arbitrium Ictorum, quo Carolus V. iudices remisit, redit. Id vero, quod de volente modo dictum est, perinde obtinet, licet forte femina adhuc curatorem habeat, contra cuius voluntatem abductio facta 4), tum quia pupillae & minores sunt sui iuris, nec in matrimonio contrahendo a curatorum arbitrio pendent, tum quia CAROLINA patri & marito solum accusationem permisit, nisi forte lex prouincialis expresse raptum ad hunc casum extendat, atque aequalia cum parentibus iura hac in causa tutoribus & curatoribus det. In altero casu vero, si femina vel in potestate patria vel in maritali constituta est, quaestio affirmanda est. Tunc enim delictum adest, quia inuitis iis, sub quorum potestate & custodia femina degit, abductio facta est, siquidem leges omnes tam in codice Iustiniano quam Theodosiano hoc respectu expressissime tollunt discrimen inuitae & volentis, raptoremque haud excusari faciunt assensu mulieris, quae sui iuris non est, ut antea iam dictum est & probatum. Dissimulandum tamen non est, in hoc altero casu etiam iuxta noua principia iuris Canonici 5), de quibus deinceps, aliud obtinere, & pro regula tradi, quod raptus in *volentem* non committatur, *licet ex custodia parentum abductio facta sit*. Id quod Doctores etiam ad eum, qui alterius vxorem *volentem* abducit, adplicent. 6)

1) in Resp. 143. Vol. I. n. 6. sequ.

2) in *Tr. de Criminibus* ad tit. de Vi publ. n. 18. 19.

3) MASCARD

- 3) MASCARD. de probat. Vol. III. Concl. 1253. n. 27 — 30
BACHOV. in *Treutler*. Vol. II. disp. 32. th. 3. lit. C.
- 4) FABER in Cod. Lib. IX. tit. 9. def. 2. 3.
- 5) in Cap. penult. X. de Rapt.
- 6) à SANDE Lib. V. t. 9. def. 10.

§. IV.

Quia raptus iuxta definitionem in abductione i. e. translatione feminae in alium locum consistit, constat inde, quomodo stuprum violentum, quod utique affinitatem quandam cum Raptu habet, ob quam quoque Ddres quidam 1) a Raptu ad stuprum violentum concludere solent, a raptu differat. Nam in hoc delicto inuita mulier vi comprimitur sine abductione, licet fieri possit, ut per aliquot passus in latebras aut propinquum cubiculum, delicti commodius exercendi causa, retrahatur 2). Sed sunt etiam aliae differentiae inter utrumque delictum. Nam raptus saepe fit consentiente puella vel muliere, inuitis solum parentibus eius aut marito; stuprum violentum vero semper inuitae & coacte consentienti inferitur. Raptus porro plerumque fit ea intentione, ut quis feminam, quam cum consensu parentum & cognatorum & sic honesto more obtinere non potest, per vim obtineat, & sic hostili more unehrlicher weisß coniugium comparet; stuprum violentum vero plerumque libidinis solum explendae causa committitur 3). Denique raptus est longe grauius delictum, ideoque etiam grauius punitur, dum non solum se-

curitas publica insigniter eo delicto laeditur, sed & ex eo plura scandala & quandoque etiam homicidia oriuntur 4).

- 1) CARPZOV. in Pract. Crim. P. II. quaest. 75. n. 68. FARNAC. Prax. Criminal. quaest. 147. n. 26. FINCKELTHAVS. Observ. 114. n. 5. seq. STRVV. in not. ad *Brunnem.* I. Eccl. L. 2. c. 18. ad §. 27.
- 2) THEODORICI Colleg. Crim. c. 6. thes. 8.
- 3) ZOËS. in Commentar. in Cod. tit. de raptu Virg. in Annotat.
- 4) l. 1. in pr. C. de Raptu Virg.

§. V.

Cum igitur Raptus ex grauissimis delictis sit, quo eum ipse *Imp. IUSTINIANVS I*) retulit: non est mirum, eum disciplina Romanorum grauibus poenis coërcitum esse. Non solum enim leges capitali supplicio manciparunt raptorem, & ne patrociniū ex matrimonio cum rapta sperare posset, hoc omnino inter raptorem & raptam prohibuerunt, adeo vt parentes, in id consentientes, & iniuriam remittentes, deportationis poenae subicerint; sed etiam amissionem bonorum contra raptorem, qui liberos non habet, (liberis enim paternum delictum nocere non debet, saltemque legitima 2) in saluo esse debet) sanxerunt, eaque bona adiudicarunt puellae raptae, si ingenua erat, vel parentibus, si puella de facto raptoris elegisset matrimonium, vel monasterio, si rapta sanctimonialis erat, vel denique in subsidium fisco, si parentes deficiebant, aut in nefarias nuptias ex post rapta consenserat.

rat. Porro eadem poenae, nempe ultimi supplicii & amissionis honorum constitutae sunt auxiliatoribus, qui in ipsa sceleris executione raptorem iuuarunt. Denique ius priuatae vindictae indultum est parentibus, consanguineis, tutoribus raptae, si in flagranti adeoque in fuga raptor vel focii deprehendantur, ita vt deprehensi interfici poterint 3).

1) in l. vn. C. de Raptu Virg.

2) vid. *Ant. MATTHAEI* de Criminibus ad *tit. de Vi publ.* n. 15.

3) vide l. vn. C. de Raptu Virg. l. 54. C. de Episcop. & Cler. Nouell. 143. & 150, vbi hae poenae continentur omnes.

§. VI.

Sic itaque se habet rigor iuris Romani aduersus raptores. Eum adprobauit quidem CAROLVS V. in Constitutione criminali 1), sed ita vt dubium reliquerit, an per omnia & in specie quoad singularia, quae huius criminis poena habet, iuri Rom. assensum praebuerit. Nam non solum nihil de auxiliatoribus habet, sed & licet quoad poenam se remittat ad ius Rom. nihilominus simul poenam arbitrio Ictorum relinquere videtur. Deinde & solius patris mentionem facit, non etiam aliorum consanguineorum & tutorum, non sponsae vti ius Romanum. Quid mirum ergo si inde Interpretes ansam sumserint, tum ob sancita iuris Canonici iuri ciuili aduersa, tum ob aequitatem, tum ob alias causas a rigore iuris Rom. in multis capi-

capitibus discedendi. Equidem de *poena capitali* res etiam in foro certa est, quod in regula obtineat, nisi mitigans aliquod (quod plerumque contra rationem iuris civilis introductum est) raptori proficit. Sed quantum ad *amissionem bonorum* plerique Interpretes tradunt, eam partem poenae hodie amplius in usu non esse 2), alio hanc alio aliam rationem allegante. Optandum vero foret, ut saltem in casu, quo inuitis parentibus puella volens raptur, per LL. provinciales haec poena reduceretur, bonaque raptoris iis addicerentur. Nam ut hodie est, ubi praeter poenam pecuniariam fisco adplicandam nihil mali raptori fit, parentes quibus tamen maxima & mordens iniuria inferitur, non solum omni satisfactione priuantur, sed & saepe maximum damnum & iacturam sentiunt, si e. g. puella bona paterna vel materna opima habet, quorum usumfructum adhuc habuit parens, & quae nunc erepta sibi filia & subsistente inter eam & raptorem iuxta doctrinam iuris Canonici matrimonio raptori quasi in remunerationem delicti & iniuriae illatae tradere tenetur. Pauci ex Ddribus vero sunt, qui hanc poenam amissionis bonorum adhuc durare adserunt, addita ratione, quod addictio haec bonorum, quae raptae vel eius parentibus fit, non sit commiscenda cum confiscatione bonorum, quae in fisci fauorem fit, & hinc licet haec posterior per *Art. 218. C. C. C.* ut vulgo creditur, ad solum perduellionis crimen restricta sit, illam priorem tamen per citatum *Art. 218.* non posse simul pro abrogata haberi 3). Sed horum Doctorum rationibus etiam adprobatis, nostra tamen sententia distinguendum erit inter additionem bonorum raptoris, quae fit in fauorem raptae, & quae fit in fauorem &

& solatium parentum. Rationes allegatae momentum solum habent in hac vltima specie. Quantum vero ad primam meminisse debemus, raptae in solatium interdicti cum raptore matrimonii, per quod pudori laeso consulere quodammodo potuisset, bona raptoris addicta fuisse 4). Nunc vero cum iure hodierno matrimonium permittitur, cur bona raptoris raptae porro permittere volumus? cessante potius causa cessare debet effectus. Manet ergo solum casus, vbi rapta in *dissensu* perficit, & raptoris respicit matrimonium, quia forte cum Helena apud Ouidium 5) dicere potest:

Nec tamen e factō fructum tulit ille petitum,
 Excepto redii passa timore nihil.
 Oscula luctanti tantummodo pauca proteruis
 Abstulit: vltius nil habet ille mei.

Denique quantum ad *vindictam priuatam* Ddres monent, non omnem raptum hodie esse capitalem, adeoque quod iudici non nisi causa cognita licet raptorem perimere, tanto minus priuatis licere posse, nisi persequentibus raptorem consanguineis is resistat, vimque inferat. Quia enim eorum aggressio iusta est, a parte raptoris resistentia iniusta esse incipit, & vsus moderaminis occiso raptore legitimat 6). Ad vltimum matrimonium cum rapta non modo legitimum & ratum iure Canonico, quod in matrimonialibus etiam Protestantes sequuntur 7), declaratur, sed & ideo in foro subsequens matrimonium raptum minuit, & poenae extraordinariae locum facit.

B

1) Af-

- 1) Artic. 118.
- 2) vid. BOEHMER in Iure Crim. h. t. §. 141. MEISTER in Iure Crim. h. t. §. 7. ENGAV in iure Crim. §. 245, LAVIERBACH in Consil. Tubing. Vol. IV. consil. 204. n. 37. DAMHOVDER Pract. Crim. Quaest. 97. c. 16.
- 3) vt BERGER in Oecon. iur. p. m. 828. not. 3. THEODORICI in Iur. Cr. c. 6. aphor. 8. n. 14. *ill.* KOCH in Inst. ration. Iur. Crim. edit. nouiss. §. 365, adde §. 140.
- 4) vide l. vn. C. de Raptu Virg. & Nouell. 143.
- 5) Heroid. epistol. 16. vers. 25.
- 6) conf. BÖHMER. in Commentar. ad Art. 118. C. C. C. §. 9. in f.
- 7) vid. CARPZOV. pract. Crim. quaest. 75. n. 68. LYNCKER ad *Dessel* I. Canon. Lib. 5. tit. 17. §. 2. KRESS. ad Art. C. C. 118. §. 7. FINCKELTHAVS. Observ. 114. n. 17.

§. VII.

Iam cum & circa raptum sponsae inter ius romanum, canonicum, & praxin insignis diuersitas se prodatur, eam nunc vberius declarare tempus erit. Est vero sponsa vel propria vel aliena. Est quoque vel volens, quae rapitur, vel inuita. Est denique vel sponsa nostra mediantibus sponsalibus publicis & validis, vel mediantibus clandestinis & inualidis: eaque sponsalia vel raptum antecesserunt, vel subsecuta sunt. Secundum hos diuersos respectus thema praescriptum excutiemus.

§. VIII.

§. VIII.

Atque primo quidem quantum attinet ad *sponsam alienam*, nulla dubitatio est, quin proprie dictus & verus raptus committatur, siue vnice libidinis explendae causa, siue eo fine suscipiatur, vt a matrimonio ineundo sponsa abstrahatur, quod raptor cum tali persona coniungere praecipat, de quo casu aliquot illustres raptus in historiis occurrentes, & inprimis illum, quem Carolus VIII. Galliarum rex in ANNA BRITANNA Maximiliani I. Romanorum tunc Regis postea Imperatoris sponsa commisit, conguessit LEYSERVS 1). Eiusmodi raptum iuxta leges ciuiles capitalem esse in aprico est 2). Si enim qui puellam sui iuris rapit, morte punitur, quanto magis is, qui alterius sponsam sciens rapit, concurrente sic cum rapina adulterii crimine vel quasi 3). Suo modo & ad hunc casum quadrant verba Iustiniani de raptu alienae vxoris loquentis & dicentis: *Quae multo magis contra eos obtinere sancimus qui nuptas mulieres ausi sunt rapere, quia duplici tenentur crimine tam adulterii scilicet quam rapinae, & oportet acerbius adulterii crimen ex hac adiectione puniri* 4). Id tamen vt dici, & exasperatio poenae obtinere possit, supponenda sunt sponsalia *valida*, nam si sponsalia clandestina & nulla sunt, non simul committitur adulterium vel quasi, sed femina consideratur vt nulli desponsata, adeoque nil nisi merus raptus eius abductione committitur. Et iure Rom. quidem nihil interest, vtrum sponsa *volens* se abduci patiatur a raptore, an inuita rapiatur (§. 2.) nisi quod priore casu & ipsa puniatur, si assensum suum praebuerit, & *iure mariti* accusari possit 5). Verum iure

B 2

Canon.

Canon. & hodierno discrimen *volentis* & *inuitae* sponsae utique respiciendum erit. Nam si in raptu vxoris alienae, quod tamen maius delictum est, quam si quis solum alienam sponsam rapit, id discrimen attendimus, (§. 2. in f.) multo magis id in raptu sponsae alienae attendere debemus. Si quis ergo *volentem* sponsam alterius abduxerit, poenae extraordinariae solum locus erit, & ipsa sponsa, quod fidem sponsalitiā violauit, & assensum raptori praebuit, perinde punietur 6). Praeterea & ius Can. sancit, vt sponsa rapta sponso suo reddatur, si is eam in matrimonium ducere velit 7).

1) in Medit. ad ff. specim. 593. med. 1. 2. 3.

2) pr. l. vn. C. de Raptu Virg. ibi: *sive iam desponsatae fuerint, sive non.*

3) cf. l. 7. C. ad L. Iul. de Adult. PHILIPPI diff. de adulterio desponsatorum.

4) adde ipsum Iustinianum expresse ita explicantem in Nou. 143. pr.

5) l. 13. §. 3. ff. ad L. Iul. de Adulteriis.

6) ENGEL in Jur. Crim. §. 243.

7) can. 33. caus. 27. quaest. 2. adde BÖHMER I. Eccl. Protest. L. V. tit. 17. §. 141.

§. IX.

Maioribus dubiis inuoluta est quaestio de *sponsa propria*. Etenim statim exoritur dubitatio, an in sponsa propria crimen raptus terminos habiles inueniat? quid enim

enim an delictum capitale esse potest abducere illam, quae mihi de matrimonio fidem dedit? sponsam, quae in plerisque causis vxoris iure censetur? Et sane iure anteiustinianeo non videtur raptus cadere in sponsam propriam. Lex enim CONSTANTINI 1) supponit hanc circumstantiam: *ut quis nihil cum parentibus puellae ante depectus inuitam eam rapuerit*: quibus verbis fere expresse a Raptu excluditur Sponsus. Nihilominus IUSTINIANVS 2) raptoribus adnumerauit etiam eum, *qui saltim sponsam suam per vim rapere ausus fuerit*. Sunt quidem nonnulli Doctores 3), qui partim verbum SVAM addititium & spurium esse existimant, praesertim cum nec in Nouella CXLIII. nec in Nouella Leonis XXXV. in quibus tamen summa constitutionis Iustinianae traditur, vlla sponsae propriae mentio fiat: partim & ad minimum particulam NON omissam adeoque *sponsam non-suam* legendum esse contendunt, idque ex contextu satis liquere dicunt 4). Verum cum quantum ad prius, omnes libri ita legant, cum BASILICA 5) & HARMENOPVLVS 6) conspirent: fides lectionis in dubium vocari & glossema agnosci nequit. Nec, quantum ad posterius, cum Boehmero eiusque interpretatione facere possumus, qui verba Iustiniani ex contextu ita interpretari vult: *quibus connumeramus* (i. e. qui duplicis criminis adulterii & raptus rei sunt) *eum, qui saltim sponsam suam rapuerit*, vt probabile faceret, legendum esse *sponsam non-suam*. Nam contextus hanc interpretationem respuit, ex quo potius patet, in his & antecedentibus verbis sermonem esse de vindicta priuata contra raptorem permessa certis personis.

interpretanda & cum antecedentibus coniungenda sunt: *quibus commueramus* (id est iis, qui in flagranti deprehensi interfici possunt,) *etiam eum qui vel sponsam suam per vim rapere ausus fuerit.* Et particula *saltim* non notat *minimum, ad minimum*, vti Böhmerus eam accipit, sed potius hic vsurpatur pro *tantum, tantummodo.* Admissa quoque Böhmeri interpretatione Iustinianus idem bis dixisset, dum iam in initio legis de *virginibus desponsatis* alteri locutus est, adeoque prorsus superflue iterum de sponsa in genere, vel de *sponsa non-sua* sanxisset. Sed si eius verba de *sponsa propria*, vti sonant, accipimus, Iustinianus a tautologiae vitio liber est. Nec deest interpretibus ratio. Aiunt nempe, ideo raptum sponsae propriae etiam puniri, quoniam conditioni renunciare potest, donec domum ducta fuerit 7), cui accedit, quod raptus etiam sponsae hostilitatem sapiat, matrimonio, quod consensu & affectu constat, ac liberum esse debet, maxime aduersam.

1) in l. 1. C. *Theodos.* de Raptu Virg.

2) in l. vn. C. de Raptu Virg.

3) vide *Petr. BVRGII* Elector. cap. 16. in *Thef. Otton.* T. I. pag. 336. cui adscriptulatur *BOEHMERVS* in *Iur. Eccles.* protest. Lib. V. tit. 17. §. 149.

4) vti *BOEHMERVS* c. 1. & §.

5) Lib. X. tit. 58. §. 1.

6) Lib. VI. t. 7. §. 1.

7) l. 1. & l. 10. C. de sponsal. *BRUNNEMAN.* *Consil.* 176. n. 25.

§. X.

Id vero per se intelligitur, sponsam propriam, si in eam Raptus crimen cadere debet, *inuitam* rapi debere. In volentem vero vix est, ut raptus committatur, licet id velit LYNCKERVS 1), quem refutant ipsissima Iustiniani verba: *qui saltim sponsam PER VIM rapere ausus fuerit*. Nec in volentem quadrat allegata (§. anteced. in f.) ratio Interpretum, quam huic sanctioni accommodant. 2) Supponimus quoque *legitimam* sponsam, nam si clandestina solum foret, quae sine praescitu & consensu patris fidem de matrimonio dedisset, haec sponsa, ut Iustinianus eam nominat, dici non meretur, sed pro non-desponsata in sensu iuridico habetur, adeoque eius etiam volentis raptus sub dispositione iuris communis relinquitur, quadrantibus in eum casum verbis Caroli V. *drum mag der Vater, ohnangesehen ob die Jungfrau ihren Willen dazu giebt, peinlich flagen*.

1) in T. I. Resp. 143. n. 33. 65.

2) conf. etiam *Groenewegen* ad l. vn. C. de Raptu Virg. BOEHMER in Comment. ad C. C. art. 118. §. 5.

§. XI.

Ab hoc iure Iustiniano vero, quod etiam *sponsae propriae* raptum verum statuit, discessit ius Canonicum, tum favore matrimonii, tum ideo forte, quod longe sanctius ex iure hodierno, quam Romano, vinculum ex
spon-

sponsalibus contractis nascitur, & sic etiam minus videtur delinquere, qui sponsam propriam iure legitimo deponfam rapuit. 1) GELASIVS papa 2) ius ante-justinianicum adprobat his verbis "Lex illa praeteritorum principum ibi raptum dixit esse commissum, ubi puella *de cuius antea nuptiis nihil actum fuerit*, videatur abducta." Et GREGORIVS papa 3) ait: "si quis virginem vel viduam, *nisi desponsauerit*, rapuerit, vel furatus fuerit in uxorem, cum *libi fauentibus anathema sit.*"

1) in c. 49. caus. 27. quaest. 2.

2) in c. 5. caus. 36. qu. 2.

§. XII.

Sed cum sponsa vel legitima vel clandestina esse possit, quaestio exsurgit, an *iure Canonico* is etiam a raptu excusetur, qui puellam volentem clam insciis parentibus desponsavit & abduxit? antiquo Canonum iure quaestio utique neganda, quo iure consensus parentum & in sponsalibus & in matrimonio absolute & sub nullitatis poena desideratus fuit, ut demonstravit BOEHMERVS 1). At iure decretalium secus & quaestio affirmanda est. IVCIVS III. papa 2) expressim censuit: "quod iste raptor dici non debeat, qui habuerit mulieris assensum, & prius eam desponsauerit, quam cognouerit, *licet parentes reclamarent, a quibus eum dicitur rapuisse.*"

1) in I. Eccl. Prot. L. 4. tit. 2. §. 2. seq.

2) in cap. 6. X. de Raptu.

§. XIII.

S. XIII.

Iam quo iure hodie utemur in Germania? nostra sententia haec est: cum CAROLVS V. in C. C. non solum in genere quoad poenam raptus sese ad Ius Romanum remiserit, sed & quoad conceptum raptus, quatenus sit volente puella at inuito parente, iuris Romani principia adprobauerit in verbis: *wider des ehelichen Vaters Willen*, item: *ohnangesehen ob die Jungfrau ihren Willen dazu giebt*; pro vero utique raptu & formaliter tali habendum erit, si quis puellam sub potestate patris constitutam clam sibi desponsauit, & dein abduxit matrimonii consummandi causa. Nihilominus tamen poenam ordinariam gladii in tali casu locum non inuenire debere certus sum. Nempe quia propter auctoritatem iuris Canonici eius principia & sancta iuri Ciuili aduersa vsu fori inter mitigantia huius delicti relata sunt. 1) Sunt quidem qui iuri Canonico prorsus conuenienter raptum omnino non agnoscunt & pro ratione adducunt, quod talis abductio non fiat *unehrlicher weis*. 2) Sed an recte? valde dubito. Nonne enim hoc, si quidquam, est & dici meretur, *hostili more sibi matrimonium coniungere studere*, si quis inuitis parentibus puellam ad sponsalia clandestina adducit, & dein in scis parentibus abducit, & benedictionem sacerdotalem impetrare studet. Id quod in primis apud Protestantes, apud quos consensus parentum ad sponsalia liberorum de necessitate requiritur, locum inuenit, ut proin is non potest non agere illicite contra leges & honestatem publicam *unehrlicher weis*, qui consensu hoc spreto filiam clandestinis artibus

C

sibi

sibi copulare intentus est. Et verba: *unehrlicher weiff* non notant vnice libidinis explendae causa rapere, sed idem exprimunt, quod Iustinianus dixit: *hostili more sibi matrimonium clam parentibus coniungere studere*. Maneat ergo verum, quod in nostro casu verus quidem raptus committatur, sed tamen poena solum extraordinaria infligi possit, mitigante poenam hac circumstantia, quod raptor sponsam suam, licet clandestinam, rapuerit. Et solent Doctores in tali casu vel poenam pecuniariam, vel relegationem decernere; ultra relegationem vero vix procedunt. 3)

1) ita & sentiunt BERGER in *Oecon. iur.* pag. 828. not. 3.
KRESS. ad Art. 118. C. C. §. 7. SCHILTER Ex. 49. §. 105.
EIRHING ad ius Can. tit. de raptor. §. II. n. 5. & 7. BOEHMER I. Crim. §. 141.

2) vide *ill.* KOCH in I. Crim. *edit. nouiss.* §. 364. schol. adde WILDVOGEL Resp. 151. n. 21.

3) STRVV. *Obferu. Crim. I.* cap. 13. SCHILTER Ex. 49. §. 105.
FINKELHAYS *Obf.* 114. n. 17. FLVMLACH, ad Art. 118.
C. C. n. 2. BOEHMER in I. E. P. Lib. V. t. 17. §. 140.
in f.

§. XIV.

Et haec quoad poenam tam inter Catholicos quam Evangelicos ita obtinebunt. Sed quod attinet in specie Protestantes, quaeritur: an non parentes, quibus inuitis abductio puellae facta est, annullationem matrimonii petere possint? Sane ex principiis Protestantium consensus paren-
tum

4

tum est de necessitate, & matrimonium liberorum sine eo est nullum & validitate destitutum. 1) Quin non solum patris, sed & post eius mortem matris consensum a liberis requirendum esse plerumque statuitur. 2) Videtur ergo prono inde alueo fluere, matrimonium quod inter raptorem & raptam volentem initum, parentum consensu vero destitutum est, inefficax esse, & ad parentum instantiam annullari posse. Et sunt etiam, qui non solum tale matrimonium invalidum pronunciant, sed & id raptori ad mitigandam poenam nequidem prodesse statuunt. 3) Enimvero primo, si quis etiam in hanc sententiam pronus esset, cogitandum erit Carolum V. in Art. 118. *patris* solum mentionem facere non matris, & ideo mitius cum eo agendum esse, qui puellam patre orbatam clam matre sibi desponsavit, & abductam volentem alibi sibi copulari curavit, praefertim cum ea, quae de matris potestate, seu de potestate patriae non ex iure Romano, sed ex iure naturali, secundum quod utriusque parenti communis est, aestimanda, proferuntur, multis dubitationibus obnoxia sunt, siquidem in Germania non patriam potestatem naturalem, sed potius Romanam, prout legibus Romanis novioribus formata est, receperimus, 4) cuius potestatis vero, a qua tamen dependet ius consentiendi in nuptias liberorum, mater incapax est. Secundum quae principia nos dicendum putamus, matris consensum, nisi ordinationes Ecclesiasticas quales alicubi extare certum est, 5) expresse cum desiderent, necessarium haud esse.

1) BOEHMER in I. E. P. L. 4. t. 2. §. 9. 10. 11. &c.

C 2

2) BOER-

- 2) BOEHMER T. II. Resp. 162. n. 59. 60. &c.
- 3) quo in numero sunt LYNKER Resp. 143. n. 14. STRYK de diffensu sponsal. Sect. 5. §. 43 BOEHMER in I. E. P. L. V. t. 17. §. 150. BOEHMER in Obs. ad CARPZOV. Pract. Crim. qu. 40. Obs. 3.
- 4) quod iniunctis argumentis monstrant HEIMBYRG in diff. difficill. capita Emancip. RENZ. in diff. mixtura iuris Rom. & Germ. in materia de patr. potest.
- 5) vide BOEHMER I. E. P. L. 4. t. 2. §. 12. 14.

§. XV.

Deinde ulterius cogitandum est, apud Protestantes sponsalia quidem ubique inualida esse, quae sine parentum consensu inita sunt; at si desponsati clandestine ulterius progressi vel copulam carnalem vel sacerdotalem adhibuerunt, adeoque de clandestinis sponsalibus, quae in matrimonium abierunt, nunc sermo sit, tunc plerorumque locorum & moribus & iuribus tale matrimonium non annullatur, sed in vitiatam fauorem & ad euitanda incommoda & scandala inde oritura conualescit, & pro legitimo habetur. 1) His conuenienter ergo dicendum erit: parentes non posse ob raptum filiae quam quis clam sibi desponsauit, & dein volentem abduxit, & benedictionem sacerdotalem impetrauit, in irritum vocare, sed & raptorem & raptam ob scandalum solummodo puniendos esse, ille ob facinus in iniuriam parentum & contemptum legum & ordina-

dinationum Ecclesiasticarum susceptum, haec ob consensum in raptum, per quem criminis societate obligatur. 2) Plerumque vel relegationis vel carceris, vel pecuniaria poena adhibetur, vti antea iam dictum est.

1) LEYSER sp. 291. med. 1. 2. 3. & sp. 294. med. 1. WERNH. p. 2. Obs. 471. & p. 3. Obs. 22. LYNKER resp. 143. n. 20. 21.

2) ENGAV in iur. Crim. L. I. §. 243.

§. XVI.

Restat vnus adhuedum casus, vbi quis tempore raptus nulla sponsalia nec publica nec clandestina cum rapta habuit, sed post raptum inuita & renitente puella factum raptor raptam ad consensum in sponsalia adducit, ita vt nunc matrimonium vtriusque consensu subsequatur. Vocant hoc vulgo Doctores raptum *matrimonii causa* facere, & quaerunt, an haec raptoris intentio ad eius excusationem & poenae mitigationem proficiat? De iure Ciuili vix ambigendum, quin talis raptor omnem rigorem poenarum subire debeat. Cum enim hoc iure raptori omni matrimonii cum rapta contrahendi spe interdicitur: in aprico est, non mitigari poenam ei, qui iccirco rapuit, vt raptam in matrimonium duceret. Ratio quidem dubitandi esse posset, quod omnis raptus, vti vulgo definitur, libidinis explendae causa fiat, vel vti Carolus V. id exprimit: *einer unehelicher weisß*, hic vero ex supposito raptus fit matrimo-

nii causa, ergo rigor poenarum hic cessare debet. Verum enim vero, per libidinem omnis *illicita* copula carnalis & inordinatus coitus intelligendus est. Et actum esset de honestate feminarum & securitate, si quarum nuptias ordinario modo adpetere aut sperare non licet, eas per vim abducere, & dein vbi alia salus ipsis non est reparandi honoris, eas ad matrimonium adigere liceret. Nonne hoc foret: hostili modo matrimonia coniungere, in quod inuehitur acquillime Iustinianus in *l. vn. C. de Raptu Virg.* Alia dubitandi ratio ex ipsa hac lege petitur, quod nempe Iustinianus dicat: *maxime cum virginitas vel castitas corrupta restitui non possit*, vnde elucere dicunt, Imperatorem in constituenda poena vltimi supplicii ad corruptam castitatem respexisse, ac per hoc poenam ad causam libidinis restrictam voluisse. Sed quis non videt, exaggerandi sceleris causa haec solummodo dicta esse, non vero vt qualitatem & requisitum constituendi criminis adiecta esse, adeoque non vt ostenderet Imperator, raptum non esse absque adulterio vel stupro, sed vt doceret, grauius habendum scelus, si praeter vim etiam pudicitiae iacturam rapta lugeat. Et tamen ob has male fundatas rationes CARPZOVIVS 1) in hoc casu raptorem a poena mortis absoluit, poenamque *arbitrariam*, quae relegationem non excedat, dictari vult. Tolerari vero ipsa decisio potest, si quaestionem ad ius Canonicum referimus. Hoc enim ius & hic mitius fuit iure Romano, statuit enim Innocentius III. *etsi nulla mentio nuptiarum aut desponsatio praecesserit, tamen raptam puellam legitime contrahere cum raptore, si prior dissensio transeat postmodum in consensum, & quod ante displicuit,*

7

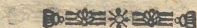
"cui, tandem incipiat complacere, dummodo ad contrahendum legitima sint personae" 2). Ius hoc ergo contentum est solo matrimonio subsequenti, per quod purgatur vitium praecedens, & per consequens non amplius locum inuenit poena, saltim non ordinaria. Equidem contra dicitur a nonnullis: licet hoc capitulum cum praecedenti penultimo matrimonium statuatur valere, de poena tamen nihil haberi ibidem, poenas ergo iuris civilis non sublatas esse, qua de causa etiam quidam Doctores 3) mirabili foedere vtrumque ius coniungere cupientes statuunt, per matrimonium, quod ius Canonicum permittit, puellae solum satisfieri, eo autem non obstante feralem dein sententiam in raptore ~~matro~~ ~~secundum~~ rigorem iuris civilis exequi iudicem posse. Sed non perspiciunt, sic nullius momenti fore dispositionem iuris Canonici de validitate matrimonii, si raptor momento post gladio e viuis tolleretur. Et quis credat, eam iuris Canonici sententiam fuisse, vt post momentaneum matrimonium nouus maritus denuo eripiatur per carnificem? potius admissio vnus est exclusio alterius. 4) In honorem matrimonii ergo, vt dicunt, raptoribus poena *ordinaria* remittitur, & Doctores 5) in eo conueniunt, iuris Canonici misericordiam praefendam esse seueritati iuris civilis etiam in terris Protestantium,

D

dum

4

monii cum rapta non sine causa videbatur raptus promotus, & raptoribus spes certa data per delictum suum sibi iungendi puellam, cuius aliter compotes fieri non poterant: placuit patribus congregatis distinguere: vtrum rapta extra potestatem raptoris constituta consenserit in matrimonium, an in potestate: vt illo casu matrimonium valeat, hoc non aequae. Quamdiu ergo in potestate raptoris est, nullum matrimonium potest consistere. Quodsi vero liberata ab eius potestate raptorem maritum habere voluerit, tunc demum ratum est matrimonium. Praeterea notandum, ex dispositione *Concilii Tridentini* quamuis per matrimonium tollatur poena capitalis non tamen tolli poenam excommunicationis & ceteras poenas ecclesiasticas. Verba haec sunt: "Decernit sancta Synodus "inter raptorem & raptam quamdiu ipsa in potestate raptoris manserit, nullum posse consistere matrimonium. "Quodsi rapta a raptore separata & in loco tuto & libero constituta, illum in virum habere consenserit, eam raptor "in vxorem habeat, & uihilominus raptor ipse ac omnes "illi consilium, auxilium, & fauorem praebentes sint ipso "iure excommunicati, ac perpetuo infames, omniumque "dignitatum incapaces, & si clerici fuerint, de proprio

gradu decident, & teneatur praeterea raptor mulierem
raptam — decenter arbitrio iudicis dotare.

1) Sess. 24. c. 6. adde FIRING. ad ius Canon. Lib. V.
tit. 17. §. IV.

TANTVM.

X 23A 0707

ULB Halle 3
007 469 942

V1018

1776, 2
AA 7
DISSERTATIO IVRIDICA INAVGVRALIS

DE

RAPTVS SPONSAE,

QVAM

ANNVENTE ILLVSTRI ICTORVM SENATV
IN ALMA AC PERANTIQVA ELECTORALI
ACADEMIA ERFVRTENSI

PRAESIDE

ANO,
STOPH.

ORIS MOGVNTINI
ET IVDICII PRO-
FEVDALIS

IS
NSEQVENDO,
NSELMINI

c.
XAMINI

ELHARDT,

OLPHI NONNE,

